

Burgemeester Laurens van de Westelaken 1889 – 1905

Deze burgemeester woonde van 1882 tot aan zijn dood in 1906 op Torenstraat 4 (het huidige Toren4), het pand word daarom wel de “burgemeesterswoning” genoemd.

Laurens van de Westelaken werd op 13 augustus 1840 geboren als zoon van Hendrikus Christiaan van de Westelaken (oliemolenaar) en Clasina van Houtum te Sint-Michielsgestel.

Hij startte als klerk bij de gemeente en was gemeentesecretaris in Sint-Michielsgestel van 1869 tot 1889. Hij woonde in bij zijn neef Marinus van de Westelaken, die burgemeester was van 1850 tot 1870.

Laurens trouwde op 24 april 1883 met Francyna van der Kammen (geb. 24-12-1837) uit Sint-Michielsgestel en zij gingen wonen op het huidige adres Torenstraat 4.

Bij Koninklijk besluit van 3 Februari 1889 n°. 17 is L. Van de Westelaken benoemd tot burgemeester der gemeente St. Michiels Gestel.

— Voor de alhier plaats gehad hebbende verkiezing van een lid der Provinciale Staten ter aanvulling van de plaats, opengevallen door het overlijden van het lid R.A.vander Ven — waren uitgebracht 1138 geldige stemmen, Gekozen werd de heer L. van de Westelaken, burgemeester van Sint Michiels Gestel, met 1077 stemmen.

De heer J. B. A. van de Mortel bekwam er 24.

De Commissaris van de Koningin Mr. A.E.J. van Voorst tot Voorst over Sint-Michielsgestel in 1898, 1902 en 1906 :

Den **13den Augustus 1898** bezocht ik deze Gemeente; ik reed er over Den Dungen heen; ik ging daarna naar Schijndel, en vervolgens per rijtuig naar Den Bosch terug. Op het pleintje vóór het gemeentehuis vond ik de schooljongens geschaard onder het hoofd der school, en de meisjes met hare zusters, beiden met vlaggen, bloemen enz. Nadat mij door een jongen en door een meisje een bouquet was aangeboden, beiden met een toespraak, werd er eerst door de jongens en daarna door de meisjes wat gezongen.

De burgemeester ontving mij met den wethouder Spierings (een broer van den secretaris van Den Dungen). De andere wethouder was ziek. Op mijne audientie verscheen de R.C. geestelijkheid, n.l. de Pastoor, de Directeur van het Doofstommen-instituut, de Regent van het seminarie, de Rector van het Liefdehuis, en de Pater Rector Ruwenberg.

Vervolgens verschenen successievelijk Baron De Grancy, Dr. Immens, Notaris Kerstens, Mijnheer Berail, J.W.R. van Gulick (Hemelrijk), benevens het hoofd der school Govers. Na met den burgemeester (die vroeger zelf secretaris van St. Michielsgestel was) de gemeentebelangen wat besproken te hebben, ging ik met hem naar zijne woning, om een broodje te eten. Zijne vrouw, uiterlijk eene echte Noordbrabantsche boerin, verscheen even, om daarna weer even spoedig te verdwijnen.

k geloof, dat het bestuur van St. Michielsgestel in goede handen is, met verstand en beleid tracht men de zaken in het rechte spoor te houden. Vooral voor het openbaar onderwijs schijnt men veel over te hebben. De mij aangeboden bouquetten, zoowel als de bloemenversiering op het gemeentehuis waren gezonden door Mr. Frans van Lanschot van Zegewerp.

Administratie van den ontvanger. Geen hulpregisters; alles wordt direct in het kasboek geboekt (niet collectief). Terwille der controle heb ik het aanleggen van hulpregisters aanbevolen.

Administratie ter secretarie. Geen register voor aangiften bij den burgemeester betrekkelijk Nederlandersgap; geen register van beslissingen van B. en W. in zake de hinderwet; geen register van vergunningen voor dranklocaliteiten. Alle betrekkelijke stukken lagen samen in portefeuilles. Bij het bevolkingsregister, naar de huisnummers ingericht, ontbreekt een namenklapper.

Den **19 Juni 1902** kwam ik weer in de gemeente; ik reed er van Den Bosch uit heen; ontbeet weer te 's Bosch, en bezocht des middags nog Vlijmen en Nieuwkuijk. Gedwongen huwelijken komen bijna niet voor; niet 1 op de 25; onechte kinderen zullen er gemiddeld twee per jaar geboren worden. Raadsleden wonen over de geheele gemeente verspreid: 1 te Herlaar, 1 aan de Theesche straat; 3, onder wie de burgemeester, in de kern; 1 op Gemonde; 2, onder wie wethouder Kapteijns, op Hezelaar; wethouder Spierings op Maaskantje; 1 op Ruimel en 1 op Haanwijk.

De gemeente heeft juist om een telefoon gevraagd; kantoor zal gevestigd worden tusschen Overberg en de woning van notaris Kerstens. Gemeente moet jaarlijks f. 100 betalen voor telefoonhouder. Over de kosten van bestellen is nog niet gecontracteerd. Gemeente kocht in 1898 voor f. 9.500 een tiend, met het doel om uit opbrengst rente en

aflossing te betalen; als kapitaal afgelost is, dan zal de tiend vernietigd zijn. De zaak marcheert uitstekend: in 99 7%, in 00 9%, in 01 11% van kapitaal, zoodat reeds f. 800 kapitaal kon worden gedelgd.

Gemeente had vroeger veel eigendommen, heide en broekgrond; deze laatste ging in 1821 weg tegen f. 50 de H.A. en brengt als weiland thans jaarlijks wellicht f. 60 op. De heide en de meeste overige gemeente-eigendommen kwamen omstreeks 1850 onder de hamer. Had gemeente die gronden gehouden, dan lagen ze vermoedelijk nog woest; nu zijn ze ontgonnen, en droegen veel bij tot de welvaart van de bevolking.

Gesticht Ruwenberg, en Berail beweren beiden, de oorspronkelijke Ruwenberg te hebben. Vermoedelijk hebben ze beiden gelijk, en vormden hunne gezamenlijke bezitting ad ± 28 H.A. vroeger den eigenlijken Ruwenberg. De Pettelaarscheweg werd verhard omstreeks 1880 tijdens burgemeester Luijben; werd aangenomen voor f. 56.644; Provincie gaf 60% subsidie. In aanleg- en onderhoudskosten betaalt Den Bosch 4/5 en St. Michielsgestel 1/5. Doordat deze laatste gemeente nog bijdragen kreeg van enkele particulieren (de Ruwenberg (gesticht) gaf o.a. f. 1.000), kostte de aanleg van den weg aan de gemeente slechts ± f. 2000. Het onderhoud is echter duur, en zal jaarlijks van f. 2.000 tot f. 2.500 beloopt, waarvan 1/5 voor St. Michielsgestel komt.

De Maatschappij van Welstand heeft drie boerderijen in de gemeente liggen. Er is slechts eene algemeene begraafplaats; de lijken der Roomsche Katholieken worden daar bijgezet. Een eigen Roomsche begraafplaats heeft de Pastoor niet. Gemeentegeneesheer is Dr. Immens; tevens armendoctor van Den Dungen. Diens vader en grootvader waren ook al geneesheer in St. Michielsgestel.

De gemeenteveldwachter voldoet niet; er is pas eene groote quaestie geweest, omdat hij in Alkmaar (?) een uniform had besteld, en dat niet betaald had. Ik heb hem gezegd, dat hij zich bijzonder in acht moet nemen, want dat hij anders onherroepelijk door mij zou worden ontslagen, zoo goed als zijne collega's uit Berlicum, Den Dungen en Vucht.

De slechtste grond in de gemeente is de Theere Heide, langs den weg naar Esch; daar wonen ook de armste menschen. Broodsgebrek wordt in de gemeente nergens geleden. Er wordt, in geval van noodzakelijkheid, zeer voldoende bedeed; daarvoor zijn er ook steeds voldoende fondsen, of, zoo niet, dan suppleert de gemeente.

Er bestaan geen coöperatieve roomboterfabrieken; melk gaat naar Den Bosch, of naar Van der Hagen te St. Oedenrode; verder mesten de boeren kalveren, en maken ze boter voor eigen gebruik, een enkele ook om te verkoopen. Eene groote bron van inkomsten voor de boeren is de verkoop van aardappelen; daar zijn boeren, die jaarlijks voor f. 500 à f. 600 aardappelen verkoopen. Kunstmest wordt betrekkelijk weinig gebruikt, en dan nog maar alleen op het weiland. Er wordt veel rogge ingevoerd; de veestapel is grooter dan vroeger en in beter conditie; de menschen zijn meer welvarend.

en **4 April 1906** bezocht ik deze gemeente; ik was tevoren in Den Dungen geweest, en ging later nog naar Schijndel, vanwaar ik per trein naar Den Bosch terugkeerde. Burgemeester Van de Westelaken is heel erg ziek; ik ging hem in zijne woning bezoeken; naar ik vrees zal hij het wel niet lang meer zal maken

Doordat zich niemand voor de audientie had aangemeld, was ik uitsluitend aangewezen op de twee wethouders, Spierings en Kaptejns, twee geschikte boeren. Ons gesprek liep echter veelal over het boerenbedrijf. Van hen vernam ik, dat op het klein seminarie zoo goed als alle dienerschaft was afgeschaft en vervangen door geestelijke zusters, naar ik meen uit Heerle, van geboorte veelal Duitsche meisjes; de dienst in huis en in de keuken werd door die zusters overgenomen.

Op den Ruwenberg – destijds een soort kasteel – woonde eertijds de bisschop; laatstelijk bisschop Hendricus den Dubbelden. Toen hij stierf, werd het kasteel verbouwd en tot kostschool ingericht.

oor den afkoop van tiend betaalde de gemeente aan het Rijk in het geheel f. 9.175; aan de familie Mommersteeg f. 1.000. Van de leening ad f. 9.200 werd van 1899 tot en met 1905 f. 2.600 afgelegd; van die ad f. 1.000 tot nu toe f. 100. Daar zijn nog drie tienden in Gestel, ééne van de familie Van Lanschot, ééne van Kaptejns (den wethouder) en ééne van v. Meerwijk.

De tiend van v. Lanschot en van Kaptejns was aanvankelijk ééne tiend; door vererving enz. kwam daarvan een gedeelte in handen van v. Lanschot, en het andere deel in dat van Kaptejns. Men heeft voor enkele jaren getracht de tiend van v. Lanschot ook af te koopen; v. Lanschot vroeg toen zoo'n belachelijk hoog bedrag, dat de gemeente er zelfs geen bod op gedaan heeft; had v. Lanschot willen verkoopen, dan had Kaptejns zijn deel gaarne mede verkocht; nu behield hij dat ook maar.

St. Michielsgestel en Den Dungen hebben samen één doctor voor f. 1.200, Den Dungen betaalt daarvan f. 300; in de instructie van den doctor staat, dat hij op zijne kosten eene vroedvrouw moet aanstellen; Dr. Verzijl voldeed tot nu toe niet aan die verplichting; wel trachtte hij eene vroedvrouw door de gemeenten te doen aanstellen, maar slaagde niet in zijn toeleg.

(met dank aan het BHIC/Rien Wols zie : <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/de-commissaris-van-de-koningin-over-sint-michielsgestel>)

ST. MICHIELS-GESTEL. Zaterdagmorgen had alhier in allen eenvoud de ter aarde-bestelling plaats van het stoffelijk overschot van onzen Edelachtbaren heer **burgemeester** L. v. d. **Westelaken**.

Tien uur precies zette de treuriga stoet zich in beweging.

Nadat de kist in de groeve was neergelaten en de laatste eer door de aanwezigen aan den overledene was bewezen, werd door den heer Jos. Verhagen, gemeentesecretaris, een zeer waardeerend, welverdiend woord van hulde gebracht aan de nagedachtenis van den ontslapen **burgemeester**, die, ja in menig op zich voor velen, inzonderheid voor armen, weduwen en weezen een vader was, die, trots zijn zeer drukken, veelomvattenden werkkring, immer en altijd, voor allen een goed-hartig woord ten beste had.

Nadat door spr. nog dank was gebracht aan al de aanwezigen voor de laatste eer den overledene bewezen, in 't bijzonder aan de belangstellenden buiten onze gemeente, sloot onze gemeente-secretaris zijne weldoorwrochte lijkrede — die bij menig een traan uit het oog deed wegpinken — met de woorden: „Laat onze dankbede zich niet uiten in ijdele klanken, doch dat zij zich verplaatse naar gene zijde van het graf en laten onze gebeden Hem vergezellen.“ Hij ruste in vrede.

ST. MICHIELS-GESTEL, 24 April. He den-morgen 10 uur had in de R. K. kerk alhier, de plechtige uitvaart plaats voor wijlen den Edelachtb. heer L. Van de Westelaken, in leven burgemeester onzer gemeente.

De kerk, die geheel in rouwgewaad was gestoken, terwijl tal van waskaarsen haar zacht, weemoedig licht deden flikkeren, was gevuld met zeer vele geloovigen, waaronder wij naast de familie van den overledene opmerkten verschillende leden der Provinciale Staten, de heeren A. Bolsius te Schijndel, H. Van Leeuwen te Bokstel, G. De Leijer te Vught, Jhr. Th. Van Rijckevorsel, burgemeester te Den Dungen; verder de heer Festen, burgemeester te Heeswijk, Mr. E. Van Lanschot, secretaris van den Militieraad, uit 's Bosch, de Z. Eerw. H. H. Van den Broek, sub. regent R. K. Seminarie en A. Hermens, onder-directeur van het Doofstommen-Instituut alhier; directeur en Eerw. fraters van het Instituut „Ruwenberg“, de wethouders, leden van den gemeenteraad, secretaris en gemeentecolporteur, de leerlingen der openbare en bijzondere school met hunne onderwijzers en onderwijzeressen, en verdere belangstellenden.

De H. Dienst werd verricht door onzen Z. Eerw. heer Pastoor, bijgestaan door de beide heeren kapelaans, terwijl het zangkoor heel goed uitvoerde de vierstemmige Requiem-Mis van E. Rathgeber, waarbij de orgelpartij zeer verdienstelijk werd vertolkt door den Eerw. frater Hypolytus van het Instituut „Ruwenberg“ alhier.

En hiermede zijn wij aan het einde van onze taak.

De nagedachtenis van burgemeester L. v. d. Westelaken, zal lang, zéér lang in eere worden gehouden. Moge door hem reeds het loon ontvangen zijn voor het vele goede door hem gesticht, zoowel op geestelijk als stoffelijk gebied.

Begravenis van Burgemeester L. v. d. Westelaken te St. Michiels-Gestel.

In tegenstelling met de Kerk waar Zaterdagmorgen na maanden voor het eerst het blijde Alleluja weerklonk in tegenstelling met de vroolijke klanken der torenklokken, die de verrijzenis des Heeren jubelend verkondigden was hedenmorgen het schoone dorp St. Michiels-Gestel in diepen rouw en klonken de klokken nu somber want Gestel's beste burger, de vader zijner gemeente werd op dezen Paaschmorgen grafwaarts gedragen.

Van heinde en verre waren vrienden en vereerders van den overledene gekomen om de laatste eer te bewijzen aan den man wars van uiterlijk vertoon, doch die in zijn welbesteed leven alle aanspraak op aller hulde had.

Lang reeds voor het bepaalde uur verbeide in de hoofdstraat van St. Michiels-Gestel zeer velen in eerbiedig stilzwijgen de vorming van den treurigen stoet.

Ten 10 uur verkondigden de droeve klokken het begin van de treurige plechtigheid.

Het raadhuis was ten teeken van rouw gesloten. Nadat bevoorons ten sterfhuize een gebed voor de zielrust was gestort, stelde de stoet zich in beweging.

Voorop de Vincentiusvereeniging waarvan de overledene jaren voorziter was. Hierna het lijk gedragen door de buurtbewoners. Op het baarkleed waren gehecht, de insigniën der Oranje Nassau Orde en het zilveren ereteeken voor 35 jaren lidmaatschap der H. Familie.

Vervolgens schreden achter de lijkbaar de beide broeders van den overledene, familie, de Raad van St. Michiels-Gestel met den waarnemenden Burgemeester de heer

A. Kapteijns aan het hoofd, de gemeente-secretaris, 't Kerkbestuur en verdere notabelen. De heeren Jos J. van de Ven, de commandant van het 44e landweerdistrict, Hendricks, de militie commissaris Geerkens en Mr. E. van Lanschot, uitmakende de Militieraad in het 1ste district, de heer Romer Inspecteur der Belastingen, de Predikant der Herv. Gemeente enz.

Toen de kist op de geopende groeve was geplaatst en alle aanwezige gedefileerd hadden langs de laatste rustplaats trad de heer Jos. Verhagen, gemeente secretaris tot bij de groeve en schetste in korte woorden hetgeen Burgemeester van de Westelaken was geweest voor de gemeente, voor de armen in het bijzonder. Geen weduwe of wees, die ongetroost bij den burgervader weggezonden werd voor ieder was hij steeds te spreken, waar ook hij zich bevond. 17 jaren heeft spr. met den overledene gewerkt en in die jaren heeft spr. den overledene leeren kennen, als een humaan, kundig chef. De aanwezigheid van zoovelen is het sprekendste bewijs van de liefde, die den overledene werd toegedragen. Niet in ijdel vertoon, de huidige Goede Week leent zich daar niet toe, maar in gebed zal Burgemeester v. d. Westelaken hier ter plaatse in eere worden gehouden. Met een woord van dank nanens de familie en de gemeente aan de aanwezigen sloot de heer Verhagen zijne diep aangrijpende rede en verspreidde de stoet zich dorpwaarts met het bewustzijn een man te hebben achtergelaten, die moeilijk hier te vervangen zal zijn. (Noordbr.)

L van de Westelaken †

Een man groot en toch eenvoudig, een man, die de plaats zijner inwoning en aan de provincie vele diensten bewezen heeft, is door den dood aan zijn nuttigen werkkring ontnomen.

L. van de Westelaken, de beminde burgemeester van St. Michiels-Gestel, is na ruim een kwart eeuw voor de schoone gemeente te zijn geweest een burgervader in den waren zin des woords na eene betrekkelijke kortstondige ziekte overleden. Alles op te sommen, wat de overledene gedaan heeft, zou onmogelijk zijn. Dank burgemeester v. d. Westelaken werd St. Michiels-Gestel uit zijn isolement opgeheven, want de overledene was het die aan de totstandkoming van den tram een grooten stoot gaf. De wegen werden onder zijn bestuur

veelal aangelegd of verbeterd enz.

Doch niet alleen de gemeente, ook het Hoofdkiesdistrict 's-Hertogenbosch waardeerde de verdienste van den overledene en vaardigde hem af naar de Staten dezer provincie, waar hij weldra zich deed kennen als een man met helderzienden blik, vooral op gebied van waterschappen. Ook in velerlei andere commissien toonde burgemeester van de Westelaken te zijn een man van het woord en niet het minst van de daad.

H. M. onze geëerbiedigde Koningin huldigde dan ook de verdiensten van den overledene en benoemde hem tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

Met burgemeester van de Westelaken is een man heengegaan, die veel gewerkt heeft, wiens naam steeds zal vereenigd blijven, met de schoone gemeente St. Michiels-Gestel.

Hij ruste in vrede.

(B.-B.)